

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าฯ

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๒๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๑

โอกาสที่ได้มาพร้อมกันในวันนี้ ที่จริงส่วนใหญ่ก็เป็นผู้ที่ได้ร่วมงานกันมานาน จะมีมาใหม่ส่วนมากก็เป็นนักเรียนที่ผลัดกันมาอบรม วันนี้ที่ขอเปลี่ยนวัน เพราะว่าวันที่กำหนดไว้เดิมนั้น จะมีการพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งต้องใช้สถานที่นี้ ถ้าเราจะไปใช้ที่อื่นก็จะไม่สะดวก และไม่มีที่กว้างที่จะได้พบพร้อมๆ กัน แล้วก็ได้เลี้ยงร่วมกันเหมือนที่นี้ ก็เลยขอเปลี่ยนมา งานที่เราทำนั้นก็เน้นเรื่องที่เคยทำกันมาก่อน คือความตั้งใจที่จะให้นักเรียนมีอาหารการกินที่ดี มีสุขภาพอนามัยที่ดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานต่างๆ เช่น จะศึกษาเล่าเรียนหรือประกอบอาชีพเป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองดีของประเทศ

แต่ว่านับปีก็มีการขยายงานเพิ่มขึ้นทุกที ยกตัวอย่าง อย่างเช่นที่ท่านผู้บัญชาการได้กล่าวไปเมื่อสักครู่นี้ว่า ได้ขยายการศึกษาเป็นการตั้งโรงเรียนมัธยม ซึ่งแต่ก่อนนี้นักเรียน เมื่อจบชั้นประถมศึกษาของโรงเรียน ตชด. แล้วก็ส่งไปเรียนโรงเรียนชั้นมัธยม อุดมศึกษา หรืออาชีวศึกษา ตามความถนัด ตามที่ต่างๆ ได้เคยทดลองจัดทำเอง แต่ว่าเมื่อไปเห็นพื้นที่ เช่นที่โรงเรียนบ้านนายาว มีนักเรียนโรงเรียน ตชด. เป็นจำนวนมากกว่าที่อื่นๆ ที่ตั้งโรงเรียน ตชด. แล้วชุมชนเป็นชุมชนใหญ่ เลยเห็นว่าน่าจะเป็นการสะดวกที่จะตั้งโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนนั้นได้ไม่ต้องไปรับการศึกษาที่ไกล คือมีนักเรียนอยู่ในที่เดียวกันที่จำนวนมากพอ ที่ไม่ตั้งที่อื่นนั้นไม่ใช่ว่าครูโรงเรียนที่อื่นมีความสามารถน้อยกว่า หรือนักเรียนหรือชุมชนในที่อื่นมีความสามารถน้อยกว่าชุมชนนี้ เพียงแต่ว่าชุมชนนี้เป็นชุมชนใหญ่ ซึ่งถ้าตั้งขึ้นนั้นก็สามารรถอำนวยความสะดวกและก็สะดวกได้มาก ถ้าเป็นชุมชนเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่พอที่จะตั้งโรงเรียน นักเรียนไปศึกษาที่อื่นอาจจะสะดวกกว่า และเหมาะสมกว่าในการจัดการอย่างนั้น แต่การจัดการโรงเรียนเป็นระดับมัธยมศึกษาที่ย่อมจะมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ หรือว่ามีข้อที่ขัดข้องจะต้องเพิ่มเติมอีก เช่น เมื่อมีโรงเรียนแล้วนักเรียนอาจจะเป็นคนในชุมชนนั้น จะเดินทางมาศึกษาได้ง่ายๆ แต่ว่าครูบาอาจารย์ก็ไม่ใช่เป็นคนในชุมชน เป็นตำรวจตระเวนชายแดนแล้วก็

เป็นคุณครูที่มาจากสังกัดอื่น หรือว่าเป็นบุคคลพลเรือน มาจากข้างนอก ก็ต้องมีที่พัก ที่อาศัย ต้องมีอาหารการกิน หรือสวัสดิการความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร ก็ต้องพยายามจัดหาในเรื่องนั้น

สิ่งที่พยายามเพิ่มเติม นอกจากเรื่องของการขยายการศึกษาให้กว้างขวางขึ้นในระดับสูงคือพยายามให้เรียนชั้นมัธยมมากขึ้นแล้ว ก็ยังพยายามในปีนี้จะขยายการศึกษา หรือความช่วยเหลือในเรื่องของสุขภาพอนามัยที่ได้ทำมานี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในชุมชนที่อยู่ในประเทศไทย หลายชุมชนที่มีคนอยู่อาศัย แต่ไม่มีบริการทางด้านการศึกษา มีหลายแห่งที่บริเวณใกล้เคียงมีเด็กนักเรียนในวัยเรียนถึงเป็นร้อยๆ คน แต่ว่าเด็กเหล่านั้นไม่ได้โอกาสได้รับการศึกษา หรือว่ายังมีอีกหลายแห่งที่เวลาจะไปศึกษา แม้แต่ระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ก็ต้องเดินทางไปเป็นเกือบ ๑๐ กิโลเมตร หรือ ๑๐ กว่ากิโลเมตร เดินไปเดินมา หรือในบางครั้งก็สามารถแก้ปัญหาได้ โดยการทำบ้านพักให้นักเรียนค้างแรมที่โรงเรียน และถึงเวลาหยุดก็ได้กลับบ้าน แต่ก็มีสิ่งแวดล้อมที่ทำอย่างนั้นไม่ได้ทุกๆ แห่งไป ก็พยายามที่จะหารูปแบบอื่นๆ ที่จะช่วยเหลือ อย่างที่ทดลองทำดู คือมีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอยู่แล้วที่หนึ่ง บริเวณใกล้เคียงมีนักเรียนที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาก็พยายามใช้วิธีทดลองดูว่า แทนที่จะให้นักเรียนเดินทางไป ครูอาจจะเดินทางจากโรงเรียนแม่ไปโรงเรียนสาขา ครูเป็นฝ่ายเดินเข้าไปหานักเรียนหรือว่าจัดครูเข้าไปอยู่ประจำ แต่การทำอย่างนั้น ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคอย่างที่เราทราบๆ กันอยู่ว่า จำนวนข้าราชการตำรวจก็ไม่เพียงพอ ก็ต้องไปแก้ปัญหาโดยการอาศัยการรวมของหน่วยราชการหลายๆ ส่วน เช่น ขอตำรวจคนหนึ่ง ขอครูจากการประถมศึกษาสักคนหนึ่ง แล้วก็ใช้กองทุนตัวเองจำนวนหนึ่ง นี่ก็พอจะตั้งเป็นโรงเรียนได้ ก็พยายามที่จะขยายการศึกษาออกไปอย่างนั้น

แต่พอขยายที่โรงเรียนเก่าก็มีปัญหาอีกหลายๆ อย่าง เช่น ที่อยู่ที่อาศัย อย่างที่พูดไว้แล้ว อาหารการกินบางทีก็ไม่พอก็ต้องพยายามหาเพิ่มเติม ยิ่งตอนนี้อย่างที่ทราบกันว่าสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจก็มีปัญหาอยู่ อาจจะมีการลดหรือตัดงบประมาณในบางส่วนไปบ้าง ซึ่งทางโครงการก็พยายามจะหาทุนทรัพย์นอก คือหมายความว่าไม่ใช่ว่าเรางบประมาณของทางราชการพยายามช่วยกันเสริมเข้าไป นี่ก็เป็นทางเพิ่ม แต่ว่าทางลดทางตัดก็ต้องมีบ้างเป็นธรรมดา อย่างที่จะมีปัญหาอยู่บ้าง เช่นเรื่องของอุปกรณ์การสอน สื่อการสอน สื่อการศึกษาธรรมชาติ ที่ขาดไปบ้าง ก็อาจจะต้องย้อนกลับไปถึงในรูปแบบเดิมๆ ที่เราเคยศึกษากันมา คืออาศัยธรรมชาติ ใช้สิ่งรอบตัวหรือใช้ธรรมชาติ ใช้สิ่งที่มีอยู่แล้วก็ประดิษฐ์ขึ้นมาเองเป็นอุปกรณ์การสอนในส่วนนั้นบ้าง เคยได้พูดมาบ้างแล้วว่าเรายอมทำได้ เพราะว่าเมื่อข้าพเจ้ายังเป็นเด็กเล็กๆ อายุ ๗ ปี ๘ ปีนั้น ก็ได้ตามเสด็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปเยี่ยมราษฎร แต่ว่าก็ไม่ได้เยี่ยมเท่าไร อยู่เฉยๆ แล้วผู้ที่มีส่วนร่วมดูแลเลี้ยงดูก็คือ ดชด.

สมัยนั้น ซึ่งท่านก็เกษียณกันหมดแล้ว ก็ยังทำของเล่นให้ เช่น จัดสวนสัตว์ด้วยกิ่งไม้ ให้ทั้งสวนสัตว์มีของเล่น ยิ่งงั้นก็ยิ่งทำได้ มาในยุคนี้ของซื้อของหาก็คงจะลดน้อยลง อาจจะต้องใช้ย้อนยุคกลับไปเมื่อ ๓๐ กว่าปี แบบนั้นก็ได้อีก ก็เป็นส่วนดีคือว่าทำด้วยกันกับนักเรียน ก็จะได้ใช้ทักษะในเรื่องของการประดิษฐ์ได้ด้วย

แล้วสื่อบางอย่าง เช่น ที่กล่าวถึงการใช้ดาวเทียมในการศึกษานั้น ไม่ทราบว่าจะต่อไปในปีนี้ ปีหน้า อาจจะมีการชะลอบ้าง แต่ส่วนที่ได้แล้วนี้ เราก็ต้องพิจารณาที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่อย่างสมบูรณ์ คือว่าไม่ใช่เฉพาะใช้ในหน่วยงานเดียว อาจจะต้องร่วมมือกันในหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงว่าทำอย่างไรแบ่งเวลาให้ใช้ได้เป็นประโยชน์ ให้ของที่มีอยู่มีค่าได้อย่างสูงสุด

โครงการต่างๆ ที่เริ่มไว้ ตอนนี้ก็ไม่ใช่เฉพาะแต่นักเรียนอย่างเดียว ขณะนี้ก็พยายามให้มีประโยชน์ต่อบุคคลในครอบครัวของนักเรียน คนในชุมชน เช่น เรื่องของการฝึกหรือพัฒนาอาชีพชุมชน ซึ่งนักเรียนที่ได้เรียนได้ฝึกแล้ว ก็น่าจะได้รวมกลุ่มหรือคณะศิษย์เก่าก็อาจจะเป็นการประกอบอาชีพต่อไป เพราะในขณะนี้คนอื่น ๆ ทั่วๆ ไปก็มีหลายคน แม้แต่ที่จบการศึกษาระดับสูง ระดับอาชีวะหรือระดับปริญญาเสียด้วยซ้ำไป ในช่วงนี้ที่จะเข้างานสำนักงานก็อาจจะทำได้โดยยาก ก็มีทางหนึ่งที่จะต้องทำงานอิสระ ประกอบอาชีพ ครั้นประกอบอาชีพอิสระแต่เพียงลำพังตัวคนเดียว ก็อาจจะไม่มีทุนรอนที่จะทำได้ ต้องรวมกันเป็นกลุ่ม เพราะฉะนั้นในหมู่บ้าน ในชุมชนก็อาจจะเข้าร่วมได้ในเรื่องนี้

นอกจากเรื่องของการฝึกงานอาชีพที่เข้าสู่ชุมชนแล้ว เรื่องของสุขภาพอนามัยก็น่าจะพยายามให้เข้าชุมชนได้เหมือนกัน เช่น ในโรงเรียนนั้นเราก็พยายามที่จะให้นักเรียนมีอาหาร-การกินที่สมบูรณ์ ซึ่งในช่วงนี้ก็อาจจะต้องอาศัยการใช้สิ่งที่มีอยู่ให้ประหยัดและให้ได้ประโยชน์สูงสุด ยกตัวอย่างเช่น เราก็ได้ทำมานานแล้ว คือ เพาะปลูกเอง อาจจะได้ผลผลิตจากนั้นไปใช้ในการทำอาหาร และของที่เสริมให้ เช่น จะเป็นนม เป็นนมผง เป็นผงถั่วเหลืองอะไรอย่างนั้น ก็พยายามเลือกนมผงเพราะว่าจะได้จำนวนมากและค่าใช้จ่ายถูกหน่อย แต่ว่าข้อเสียของนมผงนั้น คือว่าจะต้องมีการจัดการเตรียม อันนี้นักเรียนและครูต้องช่วยกันในการเตรียม และต้องรู้จักการถนอม เช่น ใส่ภาชนะให้ดี ให้ปิด การหยิบใช้ก็ต้องวางในที่ที่ปลอดภัยจากสัตว์ต่างๆ ให้ปิดฝาให้เรียบร้อย ใช้เปิดทีละถุง อะไรพวกนี้เป็นเรื่องจุกจิกปลีกย่อย แต่ว่าในสถานการณ์ปัจจุบันนี้เป็นสถานการณ์ที่บีบบังคับให้เราต้องจุกจิกยิ่งขึ้น หรือว่าเราจะต้องมีความระมัดระวังทำอะไรให้ถูกต้องมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการประหยัดแล้วสมมุติว่าเราจะผลิตสินค้า สินค้าของเราจะได้มาตรฐานจำหน่ายได้ เราจะทำอะไรต้องฝึกนิสัยให้ระมัดระวัง ทำตัวให้เรียบร้อยให้เข้ามาตรฐาน พอได้รับความช่วยเหลือ แล้วก็พออยู่ได้กินได้ ความช่วยเหลือ

นี่ก็พยายามที่จะให้สอดคล้องไปถึงผู้ปกครอง ยกตัวอย่างเช่น ของที่เราผลิตได้และรับประทานในโรงเรียนแล้วก็อาจจะมาถนอมเพื่อให้นักเรียนได้บริโภคทุกครอบครัว เพื่อให้ให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในเรื่องของสุขภาพอนามัย ความเป็นอยู่ที่ดีหรือว่าถ้าที่ไหนพอทำได้ เช่น การรักษาความสะอาด อย่างนี้ก็จะช่วยให้ป่วยใช้น้อยลง ป่วยใช้น้อยลงก็เป็นการทุนค่าใช้จ่ายได้มากขึ้น แต่ว่าบางอย่างเราคงจะสู้ยาก อย่างพุดถึงโรคภัยไข้เจ็บที่ไปพบมาก เช่น โรคมาลาเรีย ไปถึงเห็นอุปสรรคอย่างหนึ่งว่าการเรียนการสอนทำไม่ได้ เพราะฉะนั้นนักเรียนก็ป่วยครู่ก็เป็น บางทีพาไปถึงโรงพยาบาลหมอบในท้องที่ก็เป็น เพราะฉะนั้นก็เลยไม่ต้องทำอะไร ไปเยี่ยมราษฎรก็มีคนมาปกตินั่งเฝ้าบ้าง ยืนเฝ้าบ้าง ที่นี้มีนอนเฝ้าอยู่หลายราย ก็พยายามแก้ไขรักษาป้องกัน แต่ว่าก็คงจะเป็นเรื่องที่ยาก

ตอนนี้มีโครงการไอโอดีนรู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จ นักเรียนในโครงการมีภาวะขาดน้อยลง แล้วก็อย่างที่ทำโครงการแม่และเด็กนี้ เพื่อป้องกันโรคต่างๆ เพื่อให้เด็กแข็งแรงมาตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์มารดา หรือว่าโรคอื่น ๆ ที่พบมาก คือเรื่องของเลือดจาง ก็อาจอาศัยผ่านนักเรียนและเข้าถึงครอบครัว พวกครูก็ไปช่วยดู แนะนำสุขภาพศึกษา แนะนำเพิ่มพวกวิตามินหรือบำรุงให้ดีขึ้น พวกเรื่องโลหิตจาง อาจจะให้เพิ่มเหล็ก โดยที่ร่วมมือกับทางสาธารณสุขอย่างนี้เป็นต้น

ยังมีงานมากที่จะต้องทำและก็ต้องช่วยกันคิดว่าตรงไหนบกพร่อง ตรงไหนขาดแคลน อย่างที่ว่าจากนี้แล้วก็จะไปประชุมต่อ ในเรื่องของการศึกษา ทำอย่างไรให้แต่ละคนบอกออกมาได้ว่า เห็นอะไรที่ยังขาดอยู่ หรือว่าครุอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนหรือนักเรียนเองก็น่าจะบอกมาได้ว่าในชุมชนต้องการที่จะให้ทำยังไง สิ่งที่ให้ทำ อาจจะทำได้บ้าง ทำไม่ได้บ้าง บางครั้งอยู่อย่างนี้เฉยๆ อาจจะนึกไม่ออกว่าควรจะช่วยอย่างไร บางครั้งเป็นเรื่องที่ช่วยได้ แต่คนที่ต้องการให้ช่วยก็ไม่ว่าจะอธิบายยังไง ก็เลยไม่รู้ บางทีพอพูดขึ้นมา ไม่ใช่เรื่องที่เกิดได้ยากเลย ทำทันทีได้เลย แต่บางครั้งสิ่งที่อยากให้ทำก็ต้องรับว่าทำไม่ได้ หรือว่าไม่มีความสามารถพอ หรือว่าไม่มีทรัพยากรพอที่จะทำได้ ก็ต้องรอแก้ไขไป เลือกสิ่งที่ทำได้ก็ทำไป ขอให้ทุกคนมีความสุขความเจริญ ความแข็งแรงแข็งแกร่ง แค่นี้ก็คงพอเพราะเริ่มเป็นลมแล้ว จากนั้นก็รับเลี้ยงกัน แล้วไปประชุมกันต่อ